

gaim, hol azok egy különben is hosszú liturgiának, például az úrvacsoraosztásnak társai, s ott, például délutánonként, hol egy rövid felfohászkodás jobban esik minden léleknek, mint a sokszor erő és igazság nélkül való hosszadalmas esdeklés.“

Az imádságos könyv tartalmáról tájékozást nyújt a tartalomjegyzék. I. Közönséges vasárnapi imádságok; a) reggeliek, egyházi beszéd előtti és utáni 20—20 imádság; b) délutániak, egyházi beszéd előtti és utáni 12—12. II. Évszaki vasárnapi imádságok: a) téliek 4—4, tavasziak 4—4, nyáriak 4—4, ősziak 4—4, egyházi beszéd előtti és utáni alkalomra. III. Ünnepi imádságok: adventiek, mind a négy vasárnapra 1—1; karácsonyiak, három ünnepnapra 2—2; újéviak szintén 2—2, virágvasárnapiak szintén 2—2, nagypéntekiek 2—2, husvétiak háromszor 2—2, áldozócsütörtökiek 2—2, pünkösdiek három napra 2—2. IV. Ünnepekalkalmi imádságok: újév első vasárnapján 1—1, farsangi vasárnapokra 4—4, bűnbánati vasárnapokra 4—4, úrvacsoraosztó ünnepnapokra a bőjti, újkönyéri, újbori és adventi alkalomra 1—1, az úrvacsoraosztás délutánjára 6—6, óév utolsó vasárnapjára 1—1, reformáció vasárnapjára 1—1, templomszentelésre 1—1, lelkész beköszönése alkalmára 1—1, lelkész kibúcsúzása alkalmára 1—1. V. Betegekért, különböző korú betegekért 6 imádság.

Ébbe a gazdag keretbe Csiky az ő ismeretes modorában és szellemében legjobb tehetsége szerint igyekezett tartalmilag minél több kenetet, hitbeli melegséget és vallásos erőt önteni, alakilag minél formásabb és bibliásabb nyelven vezetni a lelkeket Istenhez. Használható, alkalmas imakönyv.

A könyv kiállítása nagyon csinos. Jó öreg betűvel, tiszta nyomásával a gyengébb szemű lelkészek is használhatják. Megfelelő izléses kötésben 7 K az ára.

A budapesti Bethlen Gábor-Kör Emlékkönyve. Budapest, 1907. Hornyánszky Viktor nyomása. 180 lap, ára fűzve 3 korona.

Az 1901-ik évben Budapesten az egyetemi és főiskolai protestáns ifjabból alakult Bethlen Gábor-Kör Emlékkönyve fekszik előttünk. Ez az Almanach nem egyszerű irodalmi csemege, mert nemcsak a műzsák csevegnek, de eszmék sorakoznak a lapjain. Nagyok szólnak itt a kicsinyekhez, viszont kicsinyek kérnek meghallgattatást a nagyoktól. Az apák bölcsessége a férfiú tömör kevésszavúságával jelöli meg az emléklapokon a fiak számára a boldogulás igazságait; a fiak pedig

hosszú sorok szabad lánghalásával felelik. hogy megértették a jó tanácsokat s az intelmek szellemében kívánnak élni és cselekedni. Bethlen Gábor zászlaja alatt e három ideálért dolgoznak: *Istenért, hazáért, ifjúságért.*

Kétségkívül nagy szükség van rá, hogy Budapest művelt protestáns ifjúságát testvéri kötelékbe fűzzük, szervezzük és megtartsuk a protestantizmusnak. A protestáns egyház ugyanis felsőbb tanulmányokat folytató ifjúságával, kikből a jövőbeli vezető férfiak táborozza, sajnos, csak akkor foglalkozik komolyan, midőn az még a középiskola fegyelme alatt áll, azután pedig akkor, a mikor az egyháznak adófizető alanyává lesz. Az ifjúság közbeeső 18—24 éves kora, mely rendszeren az ifjú tévelygés, gyakran az eltévelyedés időszaka, az egyház irányító hatása nélkül múlik el. Vannak ifjak, kik az erkölcsi, vannak, kik a szellemi eltévelyedés ingoványára kerülnek; s vannak, a kiket az egyedülállás és szegénység árvasága juttat mindkét nemű eltévelyedés lejtőjére. A Bethlen Gábor-Kör az egyházi gondozás e hiányát akarja pótolni, midőn Budapest főiskolai ifjúságát a vallásosság, hazafiság és jótékonyosság égisze alatt igyekszik tömöríteni. Erre a körre az a magasztos hivatás vár, hogy pótolja a családi tűzhelyet s harangzúgásnak szavával hívogassa Isten házába a megkisértetteket, a veszendőket, a lélek amaz ifjú bujdosóit, a kik a modern kor zagyva eszmeáramlatainak és erkölcsi kisértéseinek védtelen prédái.

Am a mily szép és hasznos e kör tevékenysége, éppen oly bizonyos, hogy a művelt protestáns társadalomnak, az egyház vezetőinek és felnőtteinek sokoldalú támogatása nélkül rendkívül nehéz, csaknem lehetetlen. Az ifjúságot támogatnunk kell szellemileg és erkölcsileg, hogy folytonosan érezze, hogy nem áll egyedül, hogy vigyáz reá és örködik fölötté egyházának és nemzetének segítő és emelő szeretete. Az ifjúságot támogatnunk kell anyagilag és társadalmilag, hogy az evangéliumi önnevelés nélkülözhetetlen természeti és anyagi eszközeivel is rendelkezhessék. Ezekre a célokra alkalmas út és mód az Emlékkönyv kiadása, mely ha egyházunk és társadalmunk tehetősebb elemeihez eljut, lehetetlen, hogy nemes törekvéseivel cselekvő rokonszenvet és hatályos támogatást ne ébresszen.

Az Emlékkönyv tartalma három csoportra oszlik. Az I-ső a Kör ismertetésével foglalkozik és néhány rövidebb emléksort tartalmaz jelesebb egyházi férfiainktól. A II-dikban hosszabb emléksorok olvashatók szintén tekintélyes hitfeleinktől. A III-dikban költemények, rajzok, aforizmák olvashatók. Nevezetesen:

I. 1. Bethlen Gábor arczképe. 2. Bevezető hangok. Írta Maday Gyula. 3. Tiszteletbeli tagok névsora. 4. Alapító tagok névsora. 5. A Bethlen Gábor-Kör története. Írta dr. Gyökössy Endre. 6. Zsinati határozat. 7. Miért írta fel a protestáns ifjúság Bethlen Gábor nevét zászlajára. Írta dr. Miklós Elemér. 8. Emléksorok. (Scholtz Gusztáv, dr. Darányi Ignác, dr. Bókay Árpád, Kovácsy Sándor, Irsay József). 9. Körünk segítő munkája. Írta Torday Géza. 10. Emléksorok. (Herczeg Odescalchi Gyuláné, Antal Gábor, Hegedüs Sándor [2 darab], Lánczy Leó.) 11. A protestáns ifjúság szerepe az általános ifjúsági életben. Írta Oláh Gábor. 12. Emléksorok. (Kun Bertalan, Zsilinszky Mihály, Vécsey Tamás, dr. Masznyik Endre, Bakó József). 13. Körünk belmissziói munkája. Írta Barsy Károly. 14. Emléksorok. (Gyurátz Ferencz, gróf Tisza István, Bernáth István, B. Papp István, Széll Kálmán). 15. Körünk pénzügyi forgalma. Írta E. Szabó Dezső. 16. Emléksorok (Kiss Áron, Sárkány Sámuel, Dávidházy János, Molnár Viktor). 17. Protestáns egyház és protestáns ifjúság. Írta Veress Jenő. 18. Emléksorok. (Mezőssy Béla, Wágner Géza, Révész Kálmán, Ádám Kálmán).

II. 1. A Bethlen Gábor-Kör. Írta dr. Ilosvay Lajos. 2. Bethlen Gábor-Szövetség. Írta dr. Szabó Aladár. 3. Mi a protestáns ifjúság kötelessége? Írta dr. Baltik Frigyes. 4. Túl a Kárpátokon. Webster James. 5. Az élet vize. Írta dr. Erdős József. 6. Emlékül nemcsak a könyvbe, de a szivekbe is. Írta Vojtkó Pál. 7. Óvakodjunk az idegen istenektől. Írta dr. Csuday Jenő. 8. Régi zászló, új igék. Írta dr. Lánczy Gyula. 9. Erőszak és lélek. Írta dr. Baltazár Dezső. 10. Miért kell a Bethlen Gábor-Kör? Írta br. Feilitzsch Artur. 11. Ki a példakép? Írta Bányai Sándor. 12. Rómából. Írta Forgács Gyula. 13. Ne sajnáljuk filléreinket. Írta Torday Lajos.

III. 1. Imádság a hazáért. Pósa Lajos. 2. Egy fiúnak a fele. Mikszáth Kálmán. 4. Buborék. Lévy József. 4. A zászló. Rákosi Viktor. 5. A fájdalomból. Szabolcska Mihály. 6. A vén Tógyer és a körtefa. Gaál Mózes. 7. Intés. Vargha Gyula. 8. A legátus. Lamperth Géza. 9. A bimbós majoránna. Farkas Imre. 10. Forradalom reggelén. Ritoók Emma. 11. Harangszó. Pósa Lajosné. 12. Aforizmák. Wallis A. S. C. 13. Krisztuskép. Hegedüs István. 14. Karácsonyi gondolatkör. Benka Gyula. 15. A kolduslányka bibliája. K. Tóth Kálmán. 16. Bethlen, mint példakép. S. Szabó József. 17. Ecce homo. Zábrák Dénes. 18. A hit és babona. Csiky Kálmán. 19. Ugarolás. Bodor Aladár. 20. A fénybe fojtott humanitás. A társadalmi óvatosság. Garzó Gyula. 21. Timotheus. Baja Mihály. 22. Fehér lovon az éjszakába. Ifj. Mórícz Pál. 23. Luther. Gyökössy Endre.

24. A munkáról és a tudományról — az ifjúságnak. Ifj. Kelemen Móricz. 25. Husvétii üdvözlöt. Maday Gyula. 26. A „dárdás“. Gulyás József. 27. Bethlen Gábor. Oláh Gábor. 28. Az 1901—1907. évi tisztikar.

A közlött tartalom ékes bizonyysága annak, hogy ebben az Emlékkönyvben szellemi találkozt ad egymásnak a magyar protestáns világ és annak ifjúsága.

A Bethlen-Kör nemes ügyének előmozdítása céljából melegen ajánljuk a csinos kiállítású Emlékkönyv megszerzését. Megrendelhető Budapesten, a Bethlen Gábor-Kör elnöksége útján, VIII., Szentkirályi-u. 22, I. 23.

Révész Kálmán: Magyarország egyházi viszonyai. (*Ungarn kirchlich-statistisch.*) Megjelent a Herzog-féle „Realencyklopädie für prot. Theologie und Kirche“ 3-ik kiadása XX-ik kötetének 235—245. lapján.

E Realencyklopädia a német prot. theol. irodalom egyik monumentális műve, a melynek méltó adaléka a korábbi kiadásokban Révész I. és Balogh F., s az utóbbiban „Ungarn“ cím alatt Révész K. gondosan készült el és adataiban a legújabb időkig teljesen megbízható jeles és tartalmilag szinte súlyos cikke. Még az anabaptistákra vonatkozó legújabb miniszteri rendeletet is feldolgozta a tőle megszokott alaposággal és történeti tárgyilagossággal. Sorra egymásután közli a derék tanulmány a főbb forrásokat, majd országunk nemzetiségi, iskolatügyi és vallási viszonyait, a két fundust, a kath. autonomia kérdését, a gör. kath. egyesült s nem egyesült keleti egyházakat nemzetiségek szerint csoportosítva, hogy aztán a protestáns és egyéb akatholikus egyházak és vallásfelekezetek ismertetésére térhessen át. Történeti alapon indulva bemutatja a mai magyar és erdélyi szász evangélikus, református és unitárius egyházat, a nazarénusokat és baptistákat s az izraeliták vallásfelekezetének kettős alakzatát. Különös melegséggel, pontos statisztikai adatokkal kísérvé ismerteti a felekezeti oktatás ügyét s különösen a protestánsok óriási iskolatügyi áldozatkészségét a nép-, közép- és felsőbb iskolák fenntartásában és fejlesztésében. Végül „Kirchliche Leistungen“ cím alatt tájékoztatja a német olvasóközönséget a két protestáns egyház jótékonycélú intézményeiről és tudományos irodalmi munkásságáról, egészen találóan azt mondván, hogy a szigorúan tudományos theologiai irodalom művelése az irodalmi társaságokban nagyobbára a német és angol egyetemeken továbbtanult theologiai akadémiai tanárok kezébe van letéve. Hálás